

Els Premis Octubre de la nova era

La 44 edició dels Premis Octubre no ha estat, ni de bon tros, una edició rutinària. Amb el canvi polític al País Valencià, l'històric certamen literari ha assolit la normalització i el reconeixement institucional que la dreta valenciana sempre li ha negat. Uns premis que sortiren del seu refugi al Centre Octubre per ocupar un espai emblemàtic i amb molta càrrega simbòlica de la ciutat, el Mercat Central. L'inici d'una nova era.

*Reportatge de Xavier Aliaga
Fotografies de Tania Castro*

Ara fa un any, encapçalàvem aquesta mateixa crònica amb un titular que parlava de cruïlla històrica. No s'havien celebrat encara les eleccions autonòmiques i municipals al País Valencià però hi havia en l'ambient la sensació que la llarga hegemonia de la dreta vivia el seu ocàs. Dotze mesos després, PSPV-PSOE i Compromís governen la Generalitat, amb el suport extern de Podem. I s'ha capgirat el mapa municipal, cap i casal inclòs. La València "irreductible", de la qual parlava un dels premiats, l'andròmina Miquel Àngel Estradé, abandonava el cau. "El Centre Octubre està molt bé, però era casa nostra i calia sortir d'allà, anar als carrers de València", explicava al matí de la nit dels Premis Octubre l'editora de Tres i Quatre, Laia Climent.

El marc escollit per als primers Premis Octubre del canvi, el Mercat Central de València, l'impressionant i emblemàtic

edifici modernista, símbol de la València popular simbiotitzat amb el món de la cultura. "Sense l'acceptació de la gent del Mercat no s'hauria pogut fer res. S'ho han agafat amb molta alegria i molta il·lusió", assegurava l'organitzadora del certamen en la roda de premsa de presentació dels premiats. Un sopar elaborat exclusivament amb productes del maeix mercat, així com l'homenatge a l'associació Per l'Horta, el col·lectiu nascut des de fa dues dècades per aturar les agressions a aquell entorn, reblaven el clau. Difícil trobar un escenari més adient, amb més subtext i contingut sobre els canvis que s'estan produint a la capital del País Valencià.

El gran indicador que ens trobem en un canvi de cicle, amb tot, era el suport de les institucions a uns premis que, malgrat una història de quasi mig segle, de ser un referent cultural en tot l'àmbit lingüístic i cultural, havien patit el menyspreu i la invisibilització per part de

les principals autoritats valencianes. A la presència normalitzada des de fa molts anys de representants del Principat,enguany amb el president de la Diputació de Girona, Pere Vila Fulcarà, el president del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CONCA) i director de la Fundació Carulla, Carles Duarte, o la directora de la Institució de les Lletres Catalanes, Laura Borràs, se sumava enguany una nombrosa representació dels nous dirigents valencians. A l'acte hi hagué la segona autoritat del País Valencià, el president de les Corts Valencianes, Enric Morera; Vicent Marzá, conseller d'Educació, Cultura, Investigació i Esports; el conseller d'Hisenda, Vicent Soler; el secretari autonòmic de Cultura, Albert Girona; Glòria Tello, regidora de Cultura de l'Ajuntament de València; o Xavier Rius, diputat de Cultura de la Diputació de València. També hi assistiren el síndic de Podem a les Corts, Antonio Montiel, la

1. L'humorista Toni Albà protagonitzà un dels grans moments de la nit rebent al Mercat Central els primers convidats en la pell d'un dels seus grans personatges, el rei Joan Carles.
2. La consellera de les illes Balears Esperança Camps fou una de les primeres autoritats a fotografiar-se amb Albà-Joan Carles.
3. El marc incomparable del Mercat Central acollí una edició molt especial dels Premis Octubre.
4. L'escriptor i president d'Acció Cultural del País Valencià Joan Francesc Mira i el poeta Vicenç Altaï, membre del jurat del Vicent Andrés Estellés, departint abans de l'acte.
5. El conseller d'Hisenda Vicent Soler parlant amb Vicent Martínez Sancho, ex-president d'Acció Cultural del País Valencià i president de la Fundació Ausiàs March.

1. L'editora de Tres i Quatre, Laia Climent, amb el vice-rector de Cultura de la Universitat de València, Antonio Ariño.
2. Espectacular imatge d'un dels accessos del Mercat Central, abans de l'acte.
3. La coordinadora d'Esquerra Unida, Marga Sanz, amb Maribel Domènech, activista de Salvem el Cabanyal.
4. Eliseu Climent amb J.J. Pérez Benlloch i Joan Senent.
5. Màrius Serra, flanquejat per les dues presentadores dels Premis Octubre, Mabel Martí i Rosanna Pastor
6. L'enginyós *Enigmàrius* distribuït entre els assistents a l'acte.

coordinadora d'Esquerra Unida del País Valencià, Marga Sanz, o el diputat en el Congrés per aquesta formació, Ricardo Sixto. O la diputada de Compromís i alcaldessa de Carlet, Maria Josep Ortega, una habitual del sopar. Així mateix, no hi faltaren Emili Altur, vice-president tercer de la Diputació de València, de Compromís, i Rosa Pérez Garijo, diputada provincial d'Esquerra Unida encarregada de l'àrea teatral.

L'assistència al sopar de lliurament dels Octubre de l'escriptora i periodista Esperança Camps, consellera de Participació, Transparència i Cultura del Govern de les illes Balears, suposava el punt

definitiu d'inflexió, la primera vegada que els guardons tenien suport institucional dels governs dels principals territoris de l'àmbit lingüístic. Suport no sols presencial, sinó també econòmic dins de les estretors pressupostàries, segons aclarí Laia Climent.

Unes altres entitats del País Valencià, com ara les universitats valencianes, sempre han estat al costat d'aquest certamen. Enguany, hi havia presents els vice-rectors de Cultura de la Universitat de València i la Universitat d'Alacant, Antonio Ariño i Carles Cortés, respectivament.

Una abundància de càrrecs institucionals a la sala, com destacaren en diverses

ocasions les conductores de l'acte, Mabel Martí i Rosanna Pastor, que no pot fer oblidar les entitats que sempre han donat suport als premis, col·lectius també de la València irreductible com ara la Societat Coral el Micalet, Ca Revolta, Salvem el Cabanyal, Escola Valenciana o Intersindical, entre altres. Entitats que recorden que, malgrat el canvi polític, la societat civil ha de continuar activa i en alerta, sense baixar els braços. Un contingut reivindicatiu que aquests Octubre de la nova era han tingut ben present amb l'homenatge a l'associació Per l'Horta, un símbol de la lluita aferrissada contra la destrucció del nostre patrimoni.

1. El públic, divertit i engrescat des de l'escenari per Màrius Serra.
2. Tomàs Llopis i Joan Femenia foren els encarregats de l'homenatge a Ramon Llull i Ramon Muntaner. En la fotografia, al costat de Rosanna Pastor.
3. El moment estètic de la nit, la portentosa demostració de poesia visual amb bombolles de Pep Bou.
4. Ja sobre l'escenari, Toni Albà féu les delícies del públic amb les seues imitacions.
5. El diputat provincial de Cultura, Xavier Rius, i uns altres convidats, gaudint de les ocurrències d'Albà.
6. Mabel Martí i Màrius Serra amb la guanyadora de *l'Enigmàrius*, escollida per sorteig entre les persones que encertaren "tres i quatre" respostes.
7. El geògraf Joan Romero, introduint el reconeixement cívic a la plataforma Per l'Horta.

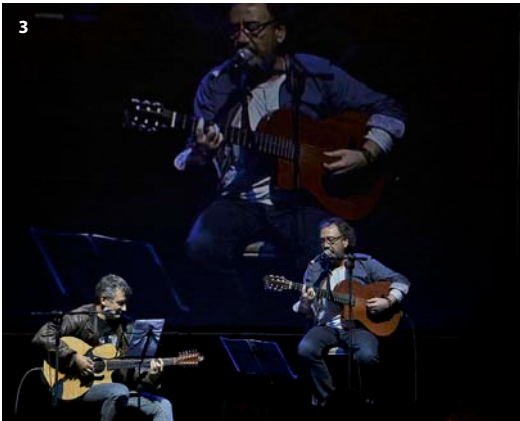

El rei Joan Carles, rebent els convidats

Algú degué pensar que el fet que el rei Joan Carles rebera als corredors del Mercat Central els primers convidats arribats a l'acte, era el símptoma suprem

de normalitat. Bromes a banda, el primer colp de la nit fou trobar-se l'humorista Toni Albà, en la pell d'un personatge que ha donat moltes alegries a l'afició, la genial imitació de l'antic monarca del regne d'Espanya amb el vestit de gala de

les grans ocasions. Fou el pòrtic a un dels grans moments de vetllada, després del sopar, una actuació memorable d'Albà amb imitacions encadenades de Jordi Pujol, Eduard Punset, José Mourinho o Xavier Trias, entre altres. Un toc gojosa-

1. Josep Gavaldà, en nom del col·lectiu Per l'Horta, rebent la distinció de mans d'Eliseu Climent.
2. Carles Duarte i Eliseu Climent, enraonant en un context poc convencional.
3. Miquel Gil i Àlvar Carpi, en un moment de la seua actuació.
4. La regidora de Cultura Glòria Tello féu un dels parlaments més emotius i sentits de la nit.
5. Laia Climent, Enric Morera i Joan Francesc Mira, entrant a l'acte.
6. La tradicional foto de família dels premiats i els jurats, presa des d'un altre punt de vista, amb el públic de fons.
7. Vicent Marzà, conseller d'Educació i Cultura, en un moment del seu parlament.
8. Marzà i Antonio Montiel s'abracen en presència d'Enric Morera.

ment festiu. Un contrapunt a la solemnitat del moment que, d'una altra manera, també aportà el bellíssim espectacle de bombolles de Pep Bou amb el qual s'amenitzà l'espera abans del sopar. Autèntica poesia visual, com digué algú.

Moments d'esplai i distensió que acompanyaren l'alegria de la nit, el clima de "normalitat política". "Si Joan Fuster

alçara el cap, no podria creure que els premis boicotejats el 1995, amb Eduardo Zaplana ja de president, se celebrarien un dia al Mercat Central", digué Laia Climent en el seu discurs, sintetitzant els pensaments de no pocs dels assistents. L'estranyesa del moment, la sensació d'irrealitat després de dues dècades –a la ciutat de València alguns anys més– de

cultura resistent. "Ens estem trobant amb nosaltres mateixos. Tenim un país que somriu amb els ulls brillants d'il·lusió", digué Laia Climent per concloure el seu parlament.

Abans, l'editora llançà la notícia de la publicació en un mes i escaig de la reedició de *Matèria de Bretanya*, de Carmelina Sánchez Cutillas, en el 40 aniversari de la

seua publicació. Una de les molt escasses dones guanyadores de l'Andròmina. Enguany, tampoc hi havia dones premiades, un motiu de reflexió agredolça, com es va encarregar de palesar un dels membres del jurat d'assaig, Aitana Guia. I un fet que palesa que hi ha molts àmbits encara en què la igualtat entre homes i dones és lluny de ser òptima. Climent, com no podia ser d'una altra manera, també tingué un recordatori per a Francesc de Paula Burguera, un dels pares del nacionalisme valencià, mort recentment.

Llull, Muntaner i 'Enigmàrius'

Oportunament, però, hi hagué dos moments de la nit, a més de la cerimònia de lliurament dels premis, que recordaren als presents que la literatura és la matèria primera dels Octubre. Els escriptors Joan Femenia i Tomàs Llopis reteren homenatge a dos grans de la literatura catalana medieval, Ramon Llull i Ramon Muntaner, llegint els seus textos. I l'escriptor Màrius Serra traslladà durant una gojosa estona el seu espai radiofònic, *Enigmàrius*, al Mercat Central, plantejant una sèrie d'enigmes i endevinalles al voltant, tot just, de Llull i Muntaner. Els esforços dels assistents per omplir correctament les deu caselles, amb preguntes com ara "Defineix Ramon Llull i Allen Ginsberg de 4 lletres", amenitzaren, i de quina manera, la nit. En joc, un lot de llibres publicats per Tres i Quatre. Per cert, si s'ho estan preguntant, la resposta és, efectivament, "beat".

Un dels grans de la música en català, Miquel Gil, acompanyat a la guitarra i els cors per Àlvar Carpi, fou l'encarregat de posar música a l'esdeveniment. Amb Ovidi Montllor, citat també per Climent, en el punt de mira del reconeixement. El moment estel·lar: una molt sentida interpretació d'un dels grans temes de l'alcoià, "M'aclame a tu", parit sobre un poema de Vicent Andrés Estellés, el mestre de Burjassot que dona nom al premi de poesia dels Octubre.

Els parlaments de Glòria Tello i del conseller Vicent Marzà recuperaren un

1. L'empresari Enrique Gil entre Enric Morera i la seua esposa, la periodista Tona Català.
2. El Mercat Central, els Premis Octubre i el rei Joan Carles. Una combinació explosiva.
3. Marzà i el diputat provincial Emili Altur, a la seua arribada a l'acte.
4. Un dels protagonistes de la nit, el poeta Josep-Ramon Bach, satisfet amb el seu premi Vicent Andrés Estellés.
5. Miquel Àngel Estradé, un habitual dels Premis, tornant per rebre eufòricament l'Andròmina de narrativa.
6. La representació valenciana entre els guanyadors, Ferran Garcia-Oliver, agraeix el premi Joan Fuster d'assaig.

to institucional que, paradoxalment, sonà fresc, nou. La regidora de l'Ajuntament de València es felicità emotivament pel canvi de signe que feia possible aquell petit miracle. I Marzà, molt aplaudit, tocà la fibra de molts dels assistents quan digué: "Ja podem traure pit com a valencians i dir que som un poble digne, honest i treballador". El conseller resumí l'essència del moment en dir que s'havia de tornar a recuperar "la dignitat de tanta gent que ha estat tant de temps silenciada". "Portem massa temps resistint. Massa anys amb les molles i volem el pa sencer",

conclougué invocant de nou l'esperit d'Ovidi Montllor.

Moment de tornar a la literatura, amb el lliurament del premi Andròmina a Miquel Àngel Estradé, del Vicent Andrés Estellés de poesia a Josep-Ramon Bach i del Joan Fuster d'assaig a Ferran Garcia-Oliver. Tots els guanyadors, cadascú en el seu estil, estigueren ocurrents en els seus parlaments. I conscients que a la satisfacció individual d'haver guanyat un dels grans premis de la literatura catalana, se superposava un estat d'ànim col·lectiu i molt concret que impregnava la sala. •